

Pere Martorell Vallespir

Una vida d'heroi

*Rosa d'Or de la Pau de Narració Curta
dels Premis Castellitx*

ALGAIDA, 2017

Col·lecció Binària · Premis Castellitx · PC-2017-N-R-00XX-0105

© del text: Pere Martorell Vallespir
© de l'edició: Ajuntament d'Algaida, 2017

Coberta, maquetació i disseny de la col·lecció: Bartomeu Salas Mascaró
Coordinació editorial: Bartomeu Salas Mascaró

Ajuntament d'Algaida
C/ del Rei, 6 · 07210 Algaida (Illes Balears)
Tel.: 971 12 50 76 · 971 66 56 79
ajuntament@ajalgaida.net
premiscastellitx@ajalgaida.net
biblioteca@ajalgaida.net
www.ajalgaida.net

Queden totalment prohibides, sense l'autorització per escrit dels titulars del copyright, qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació, total o parcial, d'aquesta obra.

Pere Martorell Vallespir

Una vida d'heroi

*Rosa d'Or de la Pau de Narració Curta
dels Premis Castellitx*

ALGAIDA, 2017

AJUNTAMENT D'ALGAIDA

Col·lecció Binària · Premis Castellitx

PC2017-N-R-00XX-0105

La narració *Una vida d'heroi*, de Pere Martorell Vallespir, fou guardonat amb la Rosa d'Or de la Pau al XLI Premi Pere Mulet Cerdà de Narració Curta dels Premis Castellitx 2017. En foren jurats Pere Fullana Puigserver, Gabriel Janer Manila i Miquel Serra Oliver.

Una vida d'heroi

«Considero la vida un hostel on he de fer estatge fins que arribi la diligència de l'abisme».

Fernando Pessoa, *Llibre del desassossec*

I

AVUI DEMATÍ HEM LLANÇAT LES cendres del pare. Ens ho havia deixat per escrit: «No vull que m'enterreu al panteó familiar, al cementiri de Montjuïc: incinereu-me i espargiu les meves cendres a Son Ventós, a la vinya Vella.»

Obeint la seva voluntat, l'Elisenda (la meva germana), la mare i jo hem agafat un avió i ens hem emportat l'urna amb les cendres del pare cap a Mallorca. El vol ha estat força mogut per mor de la forta tramuntana, però finalment hem aterrat a l'aeroport de Son Sant Joan sense novetat. Allà ja ens esperava en Tomeu, el missatge, que en veure'ns sortir de la terminal, la mare endolada, s'ha posat a plorar com un infant. Els quatre hem pujat al cotxe i hem partit en direcció a Banyalbufar, el poble natal de l'àvia materna, cap a Son Ventós. La finca, entre els banyalbufarins, també es coneguda com Cas Notari o Cas Català arran del casament de l'àvia Margarida amb un notari català ben plantat.

A diferència de l'estiu, quan els turistes col·lapsen les carreteres de l'illa, només ens hem creuat amb una dotzena de cotxes, mal comptats. En Tomeu conduïa poc a poc per tal que la mare no es maregés amb tants revolts, cosa que m'ha permès contemplar el paisatge de la meva infantesa, intacte a la meva memòria: els pins, les alzines, el mar, els núvols, les gavines... Tot semblava al mateix lloc on ho havia deixat la darrera vegada que vaig realitzar aquest mateix trajecte.

En arribat a Son Ventós hem recorregut el caminó que serpenteja, costa amunt, fins a la vinya Vella, suportant el fred i el vent d'aquest desplaent matí de febrer. En Tomeu, tot i que li hem insistit, no ha volgut participar en la cerimònia per considerar-la exclusiva de la família. Un quart d'hora més tard, si fa no fa, hem coronat el petit pujol. Traspassat el portell, franquejada la barrera d'ullastre, davant nostre ha nascut una immensa mar de ceps nuus i ossuts. Després m'he enfilat d'alt d'una marjada, he obert la urna i una oportuna ràfega ha fet la resta: ha espargit les cendres al seu antull. La remor de les ones d'una mar llunyana i embravida, l'udolar del vent entre els ceps i el parrupar d'una tórtora invisible dins la negror d'un pi solitari han posat la música de fons a una cerimònia que ha tingut quelcom d'ancestral. Finalitzat el ritu, la urna lleugera, els tres hem romàs abraçats, en silenci, com esperant un senyal del pare que, tanmateix, no ha arribat.

2

La relació amb el pare mai no va ser bona. La meva afició al teatre, la meva desafecció als bens familiars, als negocis, a las finques; tot plegat, ens allunyà: el seu món i el meu no eren els mateixos.

Malgrat tot, Eduard Roure i Albertí —notari de Barcelona, vocal del Real Club de Tennis Barcelona, membre del Rotary Club Barcelona-Pedralbes, soci del Círculo del Liceo, i no sé quantes coses més—, va esmerçar totes les seves forces a introduir-me a la seva vida: s'havia proposat que el fill primogènit seguís les seves passes.

6

Amb set o vuit anys em va apuntar a classes de tennis amb el seu amic Andrés Gimeno. Tot i que l'home s'esforçà a donar-me tota mena d'indicacions (doblega una mica més el genoll, mira sempre la pilota, acompanya més el cop, etc.), no aconseguí fer de mi un tennista. Com que aquell joc no m'interessava gens, Gimeno, tot i ser un llegenda del tennis, acabà per llançar la tovallola.

El pare, tanmateix, no es donà per vençut i després del tennis va fer per imbuir-me del noble esperit rotari. M'obligà a acompanyar-lo a les reunions setmanals, els divendres a la tarda, que es celebraven a l'hotel Princesa Sofia. Tres o quatre reunions foren suficients per comprovar que tot el que m'havia explicat sobre la filosofia rotària (solidaritat, amistat, igualtat, bla, bla, bla) quedava reduït a una reunió social de gent benestant.

Després va tocar anar a l'òpera, al Gran Teatre del Liceu, on als entreactes el pare m'animava a visitar les llotges dels seus amics (els mateixos que freqüentaven el Rotari Club i el Real Club de Tennis Barcelona). Recordo que ells vestien rigorosa etiqueta i les seves esposes lluien sofisticats abrics de pell, la proximitat dels quals em provocava una al·lèrgia terrible (en sentit real, no metafòric, malgrat que tampoc mai no he estat a favor d'escorxar animalons per fer-ne abrics).

Acabat el batxillerat em va tocar matricular-me, es clar, a la carrera de Dret, encara que no vaig assistir ni a una sola classe. A sobre, el començament de curs va coincidir amb la ruptura amb la Mariona, la meua parella, filla dels Claramunt, un matrimoni amic de la família. La Mariona i jo ens coneixíem des de la infantesa i, potser pressionats pels pares respectius, començarem a festejar amb catorze o quinze anys. La Mariona es va matricular a la facultat de Medicina (sempre va tenir molt clar que seria cirurgiana) i em va deixar per un estudiant de tercer curs. No vaig tornar saber res d'ella fins molts anys després, el dia que mon pare va ingressar a la clínica.

3

Des del primer dia, així com arribava a la facultat, m'instal·lava en una taula del bar i mirava de passar el temps el millor possible. Els meus com-

panys sabien que em tenien a la seva disposició per jugar una partida de cartes, fer una cervesa o, simplement, fer petar la xerrada. Hora de dinar, acabades les classes, com la resta d'estudiants, me'n tornava cap a casa.

Era a punt d'avorrir els jocs de taula i la cervesa quan la meua vida va fer un tomb. La Taltavull, una PNN del departament de Penal, em va parlar del grup de teatre de la facultat. Em va dir que la única condició per apuntar-s'hi era estar matriculat a Dret i jo, sens dubte, complia aquesta condició.

Aquella mateixa tarda vaig quedar amb Pere Pla, el director de la companyia. L'assaig del primer muntatge de l'any —una obra de Txèkhov, *L'ós* (potser era *El prometatge*; en qualsevol cas, es tractava d'una obra per a tres personatges)— era a punt de començar i el Pla em convidà a veure'l. Un cop finalitzat, entusiasmat, vaig comunicar-li el meu desig de participar en el projecte. En un principi ho vaig fer només com a actor però, atès que disposava de tot el temps del món, també em vaig postular com a ajudant de direcció. A la fi sentia que havia trobat el camí i, potser per primera vegada a la vida, em sentia immensament feliç.

4

L'estrena de l'obra de Txèkhov va tenir lloc el darrer dia lectiu abans de les vacances de Nadal a la Sala Magna del campus de la universitat. Entre el públic —a banda d'estudiants, familiars i amics— també hi havia una nodrida representació del món de la judicatura, advocats i també algun polític. El Degà va tenir a bé convidar-los per donar una mica de llustre a l'esdeveniment. El problema va ser que mon pare, com a membre de la Junta del Col·legi de Notaris, n'era un d'ells.

Els pares abans de començar l'espectacle conversaren una estona amb els Forcadell —Santiago Forcadell era company de promoció del pare i també membre de la Junta i tenia la notaria a Badalona—, fins que s'apagà la llum de la sala i començà la funció.

En pujar el teló vaig aparèixer jo vestit de mugic (ara recordo que, efectivament, l'obra que representàvem era *L'ós*), amb unes botes folra-

des de pèl, un abric i un capell amb orelleres. Tot va rodar d'allò més bé fins que vaig descobrir al pare assegut a primera fila; bocabadat, atònit. A partir d'aquí els nervis em jugaren una mala passada i va venir a un pèl que m'oblidés del text i que la meva incipient carrera se n'anés en orris.

Acabada l'obra, el públic aplaudia entusiasmat, vaig sortir a saludar i dissimuladament vaig gosar cercar el pare, però només vaig trobar dues butaques buides a la primera fila. Els Forcadell, que vingueren a felicitar-me al camerino, me digueren que els pares havien abandonat la sala precipitadament poc després de començar la representació.

De camí al restaurant on celebraríem l'èxit de l'estrena amb la resta de companys, vaig entrar a una cabina telefònica, vaig marcar el número de casa i va ser el pare qui va despenjar:

—Em sents? —va dir sense esperar a saber qui havia trucat—. El teu avi era notari, jo soc notari i esperava que tu també fossis notari, però ara sé que seràs un pallasso de per vida!

M'hagués agradat contestar-li: «Ja veus, per a mi ser un pallasso no té cap connotació negativa», però ja m'havia penjat.

No vaig tornar a parlar amb el pare fins vint anys més tard. Tampoc amb la mare que, com sempre, li va fer costat. La meva germana va ser la única persona amb qui vaig establir un contacte esporàdic. Adéu família!

5

La carrera de Dret va passar a la història. Em vaig presentar a les proves d'accés de l'Institut del Teatre de Barcelona on vaig cursar estudis d'interpretació i direcció. Gràcies a una beca i als diners que vaig estalviar realitzant treballs esporàdics —cambrer, repartidor de pizzes, etc.— vaig poder continuar la meva formació a l'escola de teatre Jacques Lecoq, a París. Tres anys després vaig tornar a Barna i vaig fundar la meva pròpia companyia: Patètic Teatre! *Macbeth 2.0*, una versió lliure de l'obra de Shakespeare, estrenada la sala Artenbrut, al carrer Perill (el nom del carrer no convidava a l'optimisme), em va catapultar com a

director. La crítica, de manera unànime, es va desfer en elogis a més de resultar un gran èxit de públic. *Macbeth 2.0* esdevingué un altre punt d'inflexió a la meua vida, va catapultar la meua carrera. Després arribaren els contractes, el premis... Fins i tot l'òpera! El Liceu m'encarregà el muntatge de *La cabra*, de Piretti, estrena mundial absoluta, una obra polèmica i transgressora. Quina llàstima que aquelles senyores dels abrics de pell ja no acudissin al teatre! Hagués pagat per veure els seus rostres a la primera escena del segon acte quan el baríton, en pilota picada, es tirava la cabra.

6

Plovia amb ganes sobre Reus. La pluja, a cada ràfega, repicava contra el vidre de la finestra. Xavi, el propietari del bar, em va servir un rebentat de Pujol. A aquella hora de la tarda el bar era gairebé buit, llevat de l'amo i d'un home d'edat que no parava de tirar monedes a una màquina escurabutxaques. El sorollet de la maquineta s'entremesclava, de tant en tant, amb el del molinet de cafè i el dels platets que Xavi eixugava sense treure la vista de la televisió. En aquell moment emetien un programa en què una senyora d'uns seixanta anys era a punt de confessar al seu marit, en directe, que es volia divorciar. Xavi va fer un acudit. Vaig mirar el rellotge i em vaig adonar que era hora de tornar al teatre a reprendre l'assaig (érem a punt d'estrenar nou espectacle al Fortuny). En aquell mateix instant el Farré, amic de la infància i membre de la companyia, entrà al bar:

—Es tracte del teu pare —va dir.

7

L'Elisenda li havia trucat per contar-li que mon pare, tot i aparentment trobar-se bé, en una exploració rutinària li havien detectat un tu-

mor cerebral de la grandària d'un ou de gallina que no es podia operar. Els metges no sabien si el fatal desenllaç seria qüestió de d'hores o de dies.

De seguida vaig fer la maleta, el Farré em va passar a recollir amb la furgoneta i partírem rabents cap a casa dels pares. Viatjàrem en silenci durant tot el trajecte. Després de patir llargues retencions a conseqüència d'unes obres a la Ronda de d'Alt, enfilàrem l'avinguda de Pedralbes fins que, a la llunyania, nasqué la llar familiar. A mesura que ens hi apropàvem podia distingir més detalls: les persianes blanques, la façana de maó roig, l'heura despullada, la xemeneia llançant petites glopades de fum, el gall de ferro damunt el penell... El pare i la mare m'esperaven al portal, dempeus dins un remolí de pols, fulles seques i una bossa de plàstic que girava al seu voltant, com un peculiar satèl·lit. El sol ja era a punt de pondre's i les ombres dels arbres s'allargaven per la voravia i alguna s'enfilava pel mur, com tractant de saltar-lo.

La mare portava una jaqueta de llana embotonada. Tenia les espatlles encongides i els braços creuats, com si intentés retenir l'escalfor del cos. El pare li tenia un braç passat per l'esquena, potser per por que el vent se l'emportés d'una bufada. Ell vestia com sempre: americana amb un jersei de punt davall (sempre el portava a l'hivern) i un pantalons de franela gris. A mesura que la furgoneta avançava, els rostres s'anaven arrugant i quan el Farré va parar el motor aquelles dues persones esdevingueren dos ancians. Quant temps feia que no els veia de tan a prop?

No hi va haver retrets ni escarafalls. Ens besàrem amb emoció continguda, com si tornés de passar un cap de setmana a fora i entrarem a casa. En traspasar el llindar em va semblar haver retrocedit vint o trenta anys. El rebedor mantenia exactament la mateixa decoració; els mateixos quadres, la mateixa catifa de sempre. Semblava que l'Eli hagués d'entrar corrent en qualsevol moment, vestida amb l'uniforme del col·legi, amb els llibres sota el braç. Passàrem al saló on s'amuntegaven retrats de família sobre una taula de vidre: retrat de noccs dels pares, la primera comunió de l'Eli, la Luci (la gosseta Collie), la família al complet a la platja del Port des Canonge... Observant-les, pareixia que les històries que recollien aquelles imatges formessin part d'una altra vida, fins i tot de la vida d'un altre.

El pare, amb la música tan alta, no s'adonà de la meua presència. De tot d'una s'espantà una mica en veure'm plantat davant seu.

—Saps que són gairebé les dues de la matinada? —li vaig dir.

—I tant que ho sé, fill! És la única hora en què puc fumar-me un havà i beure'm una copa de conyac sense que em reprengui ta mare.

Després em convidà a asseure'm al braç de la butaca, com tenia costum de fer quan jo era nen. Restàrem uns instants sense parlar, escoltant la música que envaïa l'estança.

—Què és això que sona? —vaig preguntar-li finalment, encuriós per la grandiositat d'aquella peça, tot i el so una mica brut, ja que es tractava d'un enregistrament en vinil, probablement força antic.

—És un poema simfònic de Richard Strauss, un enregistrament de l'any 1941 —respongué mentre tornava a vivar el Montecristo—. Porta per títol *Una vida d'heroi* i està escrit en clau autobiogràfica: l'autor, Strauss, és l'Heroi.

Sonà el darrer compàs i es va fer un silenci espès a la biblioteca.

—Aquest Strauss estava molt pagat de si mateix! —vaig exclamar.

—En absolut! —respongué el pare amb rotunditat—. Strauss era un heroi, com qualsevol que lluita per assolir un objectiu. No cal dir que els meus objectius no són els mateixos que els de Richard Strauss, tampoc els teus, però al capdavall tots lluitem per alguna cosa. N'hi ha que lluiten per sobreviure, per vèncer la malaltia —aquesta potser va ser la única referència a la infermetat que vaig sentir per boca del pare durant el temps que vaig romandre al seu costat— per no morir-se de fam, per treure endavant la família, per mantenir una empresa... Te n'adones? El món és ple d'herois i d'heroïnes!

La meua cara era de desconcert.

—No em miris amb aquesta cara, tu també ets un heroi! Sempre has lluitat per obrir-te camí a la teua professió; has rebutjat qualsevol ajuda i malgrat tot has tirat endavant i t'has fet un nom dins el difícil món del teatre. Ets necessari, creu-me! És cert que en un principi em va costar una mica admetre-ho, volia que seguissis el meu camí, però amb els anys

he vist clarament que tan important és la teva feina com la meva. Necessitem gent com tu, que ens conti què està passant a la nostra societat: necessitem notaris de la vida! —va dir amb un somriure als llavis que jo ja feia temps havia oblidat.

Deixà el que quedava de Montecristo al cendrer, diposità la copa sobre la taula i es dirigí al secreter. Tragué una carpeta i tornà a la butaca. Amb un entusiasme desconegut va anar mostrant-me retalls de diaris que parlaven de mi i dels meus espectacles. Alguns ja groguejaven a conseqüència del pas del temps.

—Té, ja no els necessito— digué—. Ara són teus.

S'aixecà, em va fer un petó al front i em desitjà que passés una bona nit. Desaparegué escales a baix, cap a la foscor del dormitori on la mare dormia aliena a tot.

9

La mare era a la sala d'espera. De tot d'una, en mirar-me, va parèixer que no em reconeixia i l'Eli, que era al seu costat, em digué que la tenien una mica sedada però que es trobava bé. La mare va reaccionar amb un plor que li naixia de la mateixa ànima i va agafar-me la mà amb totes les seves forces. No va articular paraula, però la seva mirada humida deia moltes coses alhora: «No tornaràs a marxar, veritat?». «És posarà bé, oi que sí». Eren moltes mirades en una; molts interrogants en un i jo no podia contestar-li res, sols cobrir-la a petons i agombolar-la entre els meus braços.

La sala d'espera de l'UVI, a mesura que s'acostava l'hora de visita, s'omplia de familiars i amics que complien puntualment amb la cita que tenien amb el seu malalt. Em va cridar l'atenció una jove mare que passejava un infant en braços. Les bosses negres sota els ulls denotaven esgotament; el nen, en canvi, no parava de xisclar i jugar amb un avió que portava a la mà. Al cap d'una estona a aquella mare els ulls se li ompliren de llàgrimes, un plor mut, potser per no espantar el menut. La criatura, però, seguia al seu món particular, fent aterrar l'avionet sobre el cap de

la mare una vegada i una altra, enganxant-li el tren d'aterratge entre els cabells. Quin drama s'amagava en aquella família?

Absort en aquells pensaments no me'n vaig adonar que la Mariona havia entrat a la sala acompanyada d'un metge. En veure'm s'afanyà a saludar-me i mentre s'acostava vaig reparar que amb l'edat havia guanyat uns quants quilos però que seguia tan maca com sempre. També que portava una aliança a la mà esquerra. Ens intercanviàrem dos petons i me digué que seria millor que fos jo, en representació de la família, qui entrés a parlar amb el doctor Bohigas, el neurocirurgià que portava el meu pare. El metge era un home d'uns seixanta anys, de cabells blanquíssims, que portava unes ulleres de muntura gairebé invisible. Vestia una bata tan blanca com els cabells, cordada de dalt a baix, on per sobre guaitava una corbata d'un color blau metàl·lic. El doctor, amablement, ens convidà a passar a un despatx asèptic i impersonal. El mobiliari es reduïa a la cadira del metge, una taula i dues cadires pels visitants. Les parets eren nues, no hi havia cap prestatgeria, ni cap quadre; ni una trista làmina. Tampoc cap tractat d'anatomia, ni cap vademècum a la vista. Sobre la taula, sols un petit llum al·logen de disseny, un grapat de fulls en blanc i un bolígraf de publicitat de Sintrom 4 mg. Un cop acomodats, el metge es portà la mà a la butxaca i tragué una petita fitxa. Després de mirar-se-la uns segons, digué amb gravetat:

—Senyor Roure, no sé si la doctora Claramunt li ha explicat la situació en què es troba el seu pare.

La meua resposta va ser que feia molt de temps que no parlava amb la doctora Claramunt i que jo acabava d'arribar de viatge —m'havia absentat uns dies a Palma on la companyia seguiria la gira un cop acabades les representacions a Reus— i que durant el trajecte des de l'aeroport a la clínica el meu cunyat me n'havia fet cinc cèntims.

—No pateixi; per això som aquí —digué condescendent—. Miri, el seu pare ha ingressat a la clínica inconscient i el metge que l'ha atès d'urgència li ha practicat un escàner que ha revelat un aneurisma sever. El més probable és que la vena hagi rebotat degut a l'augment de la pressió arterial a resultes del creixement del tumor. Lamentablement, les lesions són irreversibles, no hi ha activitat cerebral: sols les màquines el mantenen amb vida. Dit això ens acompanyà fins a la porta. Jo li vaig donar la

mà, sense poder articular paraula; la Mariona, en canvi, donà les gràcies al seu col·lega per l'esforç en nom de la família Roure.

A la sala d'espera, la mare, l'Eli i el Jordi (el meu cunyat, el marit de l'Eli) ens escrutaven el rostre a la recerca d'alguna informació sobre el que havia passat en aquell despatx. La Mariona s'acostà a ells i els va comunicar la fatal notícia. Després tornà a fer-me dos petons de comiat, per acabar afirmant lacònicament:

—Ho sento.

No vaig saber què sentia: la infermetat del pare, la nostra ruptura, el fet que un dia s'emboquivés amb un alumne de tercer o, potser, tot plegat.

La infermera em lliurà una bata blava amb un barret i uns peücs a joc, requisit indispensable per entrar a veure el pare.

—Box número cinc—digué amb un somriure als llavis.

IO

El primer pensament després de descobrir aquell ésser que romania connectat a fils i tubs va ser que allò no era el meu pare. El meu pare era un home alt i ben plantat, ple d'energia, ho podria certificar qualsevol que alguna vegada l'hagués vist jugant una partida de tennis amb el Fabià o fent bicicleta al gimnàs. El meu pare era una persona activa que continuava anant a la notaria cada dematí, tots els dies de l'any. Aquell cos reduït al no-res, amb el cap afaitat, havia de correspondre a una altra persona. Després, fixant-m'hi bé, vaig descobrir que, efectivament, sí era el meu pare qui estava lliurant la seva darrera batalla.

El respirador mecànic marcava el temps, com un precís metrònom. Assegut al costat del llit, envoltat d'una atmosfera que tenia quelcom d'irreal, vaig començar a recordar tots i cadascun dels moments que havíem passat junts, en un esforç de memòria intens, com una mena de regressió que va acabar en el moment en què la infermera guaità per anunciar-nos la imminent arribada de la diligència de l'abisme. S'apropava a tota velocitat, per la porta entreoberta ja se sentia el xerricar de les rodes,

els renills dels cavalls i els crits del cotxer darrere cada cop de fuet. Abans de sortir vaig fer-li un petó al front i vaig desitjar-li bon viatge. Em va semblar que l'Herói s'esforçava a enviar-me un efímer somriure de comiat: el darrer somriure de l'Herói.

